

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О **ЗА ТРЕТМАН НА НЕСПУШТЕН ТЕСТИС – CRYPTORCHISMUS**

Член 1

Со ова упатство се пропишува третманот на неспуштен тестис – cryptorchismus.

Член 2

Начинот на третман на неспуштен тестис – cryptorchismus е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на третман на неспуштен тестис – cryptorchismus по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на третманот, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-6461/2

26 ноември 2012 година

Скопје

МИНИСТЕР

Никола Тодоров

НЕСПУШТЕН ТЕСТИС – CRYPTORCHISMUS

МЗД Упатства
1.11.2010

- Основни податоци
- Испитување на тестиси
- Лекување
- Поврзани извори
- Референци

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Кај нетретираните неспуштени тестиси, количеството на герминативни клетки со време се намалува. Дури и тогаш кога тие се третираат, во адултната возраст, овие тестиси имаат помали димензии во однос на нормално спуштените тестиси.
- Приближно една половина од неспуштените тестиси детектирани непосредно по раѓањето се спуштаат спонтано по шестиот месец од животот.
- Во претшколска возраст ретрактилните тестиси се честа појава. Кремастерниот рефлекс којшто е причина за појава на мобилност на тестисите, вообичаено се намалува за време на училишната возраст, но во некои случаи тестисите може повторно да се ретрахираат. Се изведуваат околу една третина од операциите кај неспуштени тестиси бидејќи претходно спуштениот тестис повторно се ретрахира. Теститите што се спуштиле во повисока возраст, како и хипермобилните тестиси се ризик-фактор за оваа состојба.
- Тестисите треба да се прегледуваат при секоја рутинска контрола во предучилишната и училишната возраст.
- Кај детски хирург се испраќаат деца кога постои:
  - Неспуштен тестис/и кога детето ќе наполни шест месеци;
  - Во уште порана возраст ако обата тестиса се неспуштени, особено кога постои придружна аномалија на надворешните гениталии;
  - Исто така, доенчето се препраќа во порана возраст, ако тестисот постојано не е во скротум.
- Ако тестисите повремено се на свое место (на пример, при бањање или туширање) не е потребен никаков третман. Во проблематичните случаи, сосостојбата на тестисите треба да се проверува секоја година.

ИСПИТУВАЊЕ НА ТЕСТИСИ

- Направете внимателна инспекција на детето додека тоа стои или седи во skutот на родителот. Детето кога седи треба да биде во шивачка позиција - подгрбавено со вкрстени нозе. (Тестисот често се повлекува кога раката со која се прегледува се приближува кон скротумот).
- Палпација се прави во лежечка и во шивачка позиција. Тестисот се „измолзува“ низ ингвиналниот канал со едната рака, а со другата рака се задржува во најдистална позиција.
- Нотирај кога тестисот може да се спушти до дното на скротумот и останува во таа позиција. Доколку при отпуштање тестисот се врати назад (jo-jo феномен), треба да се упати кај детски хирург.

ЛЕКУВАЊЕ

- За да се минимизира трајното оштетување на тестисот, најдобро е лекување од 6 до 12-месечна возраст, но никако по втората година од животот на пациентот.
- Одреден број на случаи бараат следење пред да се донесе решение за третман.
- Третманот на вистински неспуштените тестиси е хируршки.
- Хормоналниот третман може да се спроведе кај лесните форми на неспуштен тестис, т.е. кај оние што се спуштаат во скротумот, но не можат да се задржат во таа позиција. Кај деца под 2-годишна возраст хормоналниот третман е дискутабилен, иако има опишани бенефити во однос на развојот на тестисот. Според упатствата на нордиските земји, хормонална терапија се применува исклучително ретко. (1)

ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

- И хуманиот хориогонадотропин и LHRH се ефикасни во третманот на палпабилните неспуштени тестиси (2) (ннд¹-А).

РЕФЕРЕНЦИ

1. Ritzén EM, Bergh A, Bjercknes R, et al. Nordic consensus on treatment of undescended testes. Acta Paediatr 2007 May; 96(5):638-43.
2. Pyörälä S, Huttunen NP, Uhari M. A review and meta-analysis of hormonal treatment of cryptorchidism. J Clin Endocrinol Metab 1995 Sep; 80(9):2795-9.

Автор: Seppo Taskinen, Article ID: ebm00588(031.061) © 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

- 1. EBM Guidelines 1.11.2010 www.ebm-guidelines.com**
- 2. Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години**
- 3. Предвидено е следно ажурирање во 2017 година**

---

¹ Ннд-ниво на доказ